

gyermekirodalmi lap
2023. december

NAPSUGÁR

CSILLAG, GYERTYA, SZÁRNY

Karácsonyi daloktól hangos az utca, az iskola, az otthon. Lázasan agyalunk azon, kinek mit ajándékozunk az ünnepekkor. Pedig lehet, hogy egy kedves mosoly, egy igazán vidám történet volna ilyenkor a legszebb ajándék.

A Napsugár lapjain angyalboltba látogatunk, havat köszöntünk, háborús emlékeket morzsolgatunk. A szekrény tetején a beszorult nyári meleget keressük, Selma Lagerlöf meséiben gyönyörködünk. Elmegyünk Tibetbe, a világ tetejére, onnan pedig egyenesen egy suszterműhely titkait lessük ki.

Kővárakban járunk, ismerkedünk a fotográfia művészetével, és elgondolkodunk azon, hogy a világ széna-e vagy szalma. Legyen áldott adventetek mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: DARVAY TÜNDE

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVII. évfolyam 744. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.ziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ, RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

ÁRA 9 LEJ

Nagyvárosunk félreeső, kicsi utcájában áll egy kétemeletes épület. Földszintjén nemrég rendhagyó üzlet nyílt. Mit gondoltok, mi áll a cégtáblán? ANGYALBOLT: zománckék alapon, fehér betűkkel. Ott az emberek nem tárgyakat vásárolnak szeretteiknek, barátaiknak vagy éppen maguk számára karácsonyi ajándékképpen, hanem valami egészen mást.

Sápadt arcú, öreg néni lép a boltba:

– Jó napot kívánok, kedveském! Tudja, már negyven éve egyedül élek, a férjem meghalt fiatalon, gyerekeim nincsenek, nagyon elmagányosodtam. Olyan barátnőt szeretnék, aki szintén egymagában tengeti napjait.

– Máris hátramegyek, a raktárba, és szólok Juci nénit. Szegény, egész nap pityereg, biztosan örülni fog. Várjon itt, amíg visszajövök – szól kedvesen az eladónő.

„Istenem, de jó is lesz, együtt töltjük a Szentestét, és utána is barátnők maradunk” – gondolja magában a néni, és közben mosolyog.

Az angyalarcú elárúsító hölgy visszajön Juci nénival:

– Tessék nézni, ő itt Juci néni.

– Eta vagyok, Szabó Etelka – nyújtja a kezét az elégedett vevő.

– Faragó Juditnak hívnak, de mindenki csak Jucinak szólít. Örülök, hogy veled mehetek, remélem, nem haragszol, hogy egyből letegeztelek. Tudod, az egyetlen fiam külföldön él, ritkán jár haza. Magamra maradtam, így kerültem ide, az Angyalboltba, portékának.

– Nyugodtan tegezhetsz. Öltözz és induljunk! Hamarosan beesteledik – sürgeti boldogan újdonsült barátnőjét Eta néni.

Alighogy elmennek, máris betoppan egy riadt kisfiú:

– Csókolom! Tessék mondani, lehet itt türelmet és odafigyelést vásárolni? A szüleim-

nek szeretnék, mert annyira elfoglaltak, alig van idejük rám meg a testvéremre. Egész nap rohangálnak, és közben mindegyre azt mondogatják, hogy értünk teszik. Ki érti ezt?

– Türelem és odafigyelés már nincs raktáron. A teljes készlet elfogyott – közli sajnálattal az eladóhölgy, majd hozzáteszi:

– Gyere vissza holnapután, arra megérkezik az újabb szállítmány.

Furcsa pár közeledik, egymásba karolva lépnek a barátságos kis üzletbe, ők a Szomorú Férfi meg a Szomorú Nő, azaz a Szomorú Házaspár. Fénytelen szemükből szünet nélkül peregnek a könnyek.

– Egy kis vidámságot, egy kis boldogságot vennénk csokoládébonbonba rejtve – egyszerre mormolják, lassú ritmusban, monoton hangon.

Az angyali türelmű eladónő nem lepődik meg, megkérdezi:

– Melyik dobozt kérik: a Mosoly, az Ezüstmosoly, az Aranymosoly vagy a Gyémántmosoly feliratút?

– Megelégszünk a Mosoly feliratúval, köszönjük – válaszolják egyszerre, pergő ritmusban, és máris jókedvűen távoznak. Szemükbe visszaköltözik a ragyogás.

Beesteledik. Az Angyalbolt ablakain leereszkednek a redőnyök, bent kihunynak a fények.

A karácsonyi angyal szárnya csillan a pirkadatban. Ott lebeg a bolt fölött, aztán lassan alábbszáll. Mezítláb álldogál a küszöbön, mégsem didereg, hiszen az angyalokra nem hatnak földi hidegek. Egy darabig tollászcodik, majd – fordul a kulcs a zárban – belép az üzletbe. Ma ő fogadja a kedves vásárlókat.

TÓTH ÁGNES

DECEMBER

Nézd, milyen sok hópillangó
táncikál az éjben,
mintha csak az öröm fénye
szállna a sötétben.

Lesz belőlük hótakaró,
pihe-puha szőnyeg,
kertek alján hamarosan
hőemberek nőnek.

Némelyikük varázs-seprűt
szorongat kezében,
azon száll a házak fölé
holdvilágos éjen.

Hogyha szépnek találja a
mélyen alvó várost,
megemeli kalapját,
a rozsdás fülű lábost.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

KARÁCSONYKOR

Elcsendesült a világ,
hó födi a tájat,
fűtött házak padkáján
elszunnyadt a bánat.

Elaludt a harag is,
el a bú is, végre,
füst illan a kéményből,
fel a kéklő égre.

Csak az öröm nem alszik,
ujjong, kacag, hátha
ezután csak boldogság
szállna a világra.

BERTÓTI JOHANNA
FÉLÁLOM

Elmúlnak sáros, locspocs éjjelek,
elmúlnak vad, rikító nappalok.
Pár kósza hóhehely itt szédeleg,
még félig ős, már félig tél vagyok.

De jó, hogy búcsúzik a nyers való,
s én gondtalanul végre alhatok.
Mind összecsuklik most, mi hervadó.
Elmúlt az ős, egészen tél vagyok.

OZSVÁTH ZSUZSA
TÉL ÉJI DALA

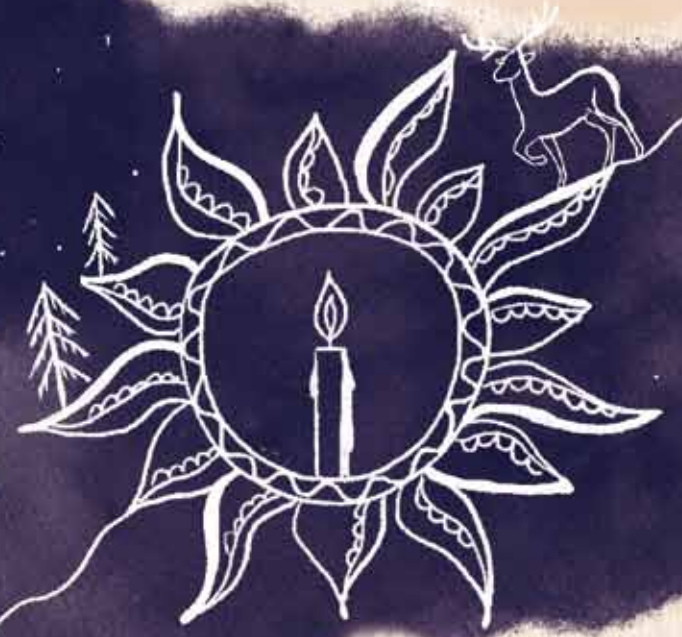
Lehull a zár, nyílik az ég,
kinyújtóznak a hópihék.
Elül a csönd, szuszog a tél,
fülön csíp zúzmara és dér.

Arcom álmos szelek fújják,
álmom jó testvérek súgják.

ADY ANDRÁS versei
TÉLAPÓ

Már látom is: korán fekszik a téli nap.
Ki gondolná, ugyanaz a lánghajú arc,
ami nyáron! Csak lepihen csendesen
a havas láthatáron, és saját melege olvasztja
a tájba, a sötétbe.

Mit tehet mást, gyertyát gyújt. Ennek nincs
melege, csak megszokott fénye. Valami. Magára
veszi bundáját, és fázós kezeit össze-összeütve
kimegy a szarvasokhoz. Becéz, zabolát igazít,
gyeplőt rendez. Egy kockacukor?
Hosszú az út, de hát ilyen minden karácsonykor.

**KÉRJÜK
SZÉPEN!**

Telek jönnek, telek mennek...
Rendben – szállnak inkább,
felhőmadár-havas szárnyak,
de még ilyen, mint ez most
nem volt emlékezet óta, pelyhek,
tollak nélkül füttyögtet a hűvös
éji nóta, mintha csak hang, hangmozgás
volna. De hol van a hó, merre, hova?

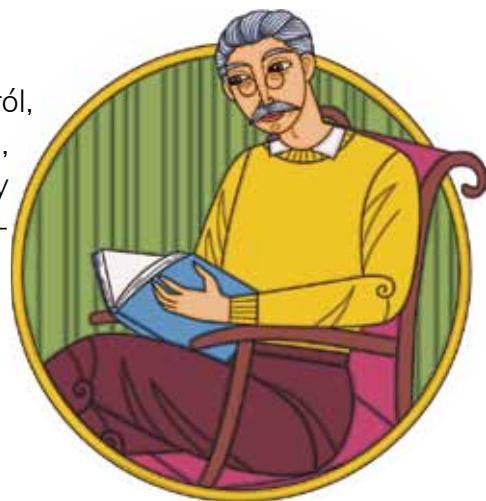
Kellett a télszán alá, odahullt hát, s
ide már nem tellett.

Nem is kérünk mi mást előtte, Karácsonyra,
s utána csak pár szánrakomány havat, ha lehet!

SZUCHER ÁGNES rajzai

◆
◆
◆ **MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL.** Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrissal? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

CZEINER-SZÜCS ANITA

CSENDES ÉJ

Igaz történet alapján

Magához szorította rongybabáját, mély levegőt vett barna fonalhaja mögül, s újra érezte az otthon illatát. Szénszagú volt és forró sültökillatú egyszerre. Ez nyugtatta meg Rózsát, amikor játék közben robajt, robbanást, durván döngő lépteket hallott beszűrődni az utcáról. A pince homályában a napokat számolni is nehéz volt, nemhogy reménykedni vagy mosolyogni. A dohos sötétben csak a szomszédok arcán csorgó könnyecseppek csillogtak. Hónapok óta tartott a háború. Rózsa nem értette, miért rontottak egymásnak a katonák, miért zúgnak a házak fölött a repülőök, s miért

nem hagyják már abba a harcot. Csak azt tudta, a pincéből nem mozdulhat el. A falak megvédik őt, nővérét, édesanyját és a játékbabáját is. Itt kell maradnia.

Az ötödik születésnapján tűnt fel az égen az első katonai repülőgép. Azelőtt még sosem látott olyan közlő vasmadarat. Befogta a fülét, és az anyjáért kiáltott.

– Mami, mami, merre vagy? – kereste kétségbeesve édesanyját a hangzavarban.

– Itt – suttogta az anya, miközben magához ölelte a kislányt és mellette álló nővérét.

A szirénák vonyítani kezdtek, az emberek, akár egy bolyban a hangyák, rohantak ide-

oda, de ők csak álltak egyhelyben, dermedten bámulták a repülőt, mint viharban az erős gyökerű platánok.

– Gyerünk, követjük a rendőrség utasításait – tért magához hirtelen Rózsa anyukája, s a legközelebbi óvóhely felé vették az irányt.

– Apátok egyszer a lelkemre kötötte, hogy ebbe a pincébe bújjunk el, ha itt az idő. Elrejtett nektek egy csomagot – lihegte az anya a bejáratban. – Kabát van benne, meleg sapka, fésű és egy zacskó cukor.

Nem hitte, hogy valaha szükségük lehet minderre.

Rózsa a pincében minden nap felidézte ezt, és már nem számolta, hányadszor. Ma este azonban más volt, mint a többi.

– Mami, a szomszéd Irina néni miért olyan szomorú? Pavel bácsi ma nem viccelődik – állapította meg Rózsa.

– Karácsony van – dörmögte válaszul a nővére. – Éhesek vagyunk, hideg van, apa odakint a puskaropogásban ki tudja, merre jár, nem segít bennünket a Miatyánk se.

Rózsa beleszagolt a babája hajába. Könnyes szemében hintáztak a cseppek, s egy

távoli dallam rebegett a torkán. Tavaly karácsonykor, egy igazán békés estén az édesapja játszotta el ezt a dalt a családnak szájharmonikán, a lányok pedig együtt énekelték hozzá a szöveget.

– Csendes éj, szentséges éj – dúdolta.

Édesanyja önfeledten Rózsával énekelt.

– Krisztus megszabadít, Krisztus megszabadít – csendült fel a versszak utolsó sora Rózsa kristálytiszt hangján.

Csendes éj! Szentséges éj!

Szív örülj, higgy, remélj!

Isten Szent Fia hinti reád,

ajka vigaszt adó mosolyát.

Krisztus megszületett,

Krisztus megszületett!

Azon az estén Irina néni, Pavel bácsi, Rózsa és a többiek a háború kitörése óta először nem hallották odafentről a szívszaggató robajt. A dal betöltötte az egész pincét, s árva lakói lelkét.

BESZORULT A NYÁRI MELEG

Hol van? – kérdezte Eugénia karácsonykor. – Hol van a meleg? Jó idő telt el a nyár óta. Abból az időből maradt meg egy kis meleg valahol.

Az történt ugyanis, hogy egy forró augusztusvégi napon beszorult a meleg. Először csak a nappali ablakai közé szorult egy kevés, aztán ott volt a nappaliban, majd a konyhába szorult be. Oda annyira befészkelte magát, hogy még nyitott ablakkal is, főzéskor olyan meleg volt, hogy huzatot kellett csinálni.

Szeptemberre átment a hálószobába, úgyhogy továbbra is a nyári ágyneműt kellett használni.

A következő hónapban a gyerekszobában volt, és úgy be volt szorulva, hogy egyáltalán

nem kellett fűteni. Pedig Eugénia látta, hogy reggelente elég fagyosan lógnak a vörös és sárga levelek. Aztán amikor már egy levél sem volt már a fákon, akkor sem kellett még fűteni. Beszorult a meleg.

Eugénia úgy döntött, ha már beszorult ez a kevés nyári meleg, akkor egy adagot eltesz belőle. Elő is vett egy nagy kartondobozt, amelyikben régebben egy porszívó lakott, és beleengedte a meleget. Biztos, ami biztos, még beletett egy kis ékszerdobozt is, amelyikből kiszedte a fülbevalókat, és minden ékszerrel, hogy minél több meleg férhessen bele. Jól leragasztotta a kartondobozt, és az egyik oldalára ráírta, hogy MELEG, aztán fordított egyet a dobozon, és a másik oldalára azt írta: NYÁRI.

Gondosan elhelyezte a szekrény tetején, és letakarta egy élénk színű kockás pléddel. Mikor jött Antónia, kérdezte is, mit tart a pléd alatt. Eugénia úgy válaszolt, mintha a világ legbanálisabb dolga lenne, hogy egy színes pléd alatt csakis meleget lehet tartani. Antóniának mégis titokzatosnak tűnt a válasz.

Egy novemberi napon, amikor épp kilépett, hogy lássa, valóban lehavazott-e már, vagy még túl korán van ehhez, tehát ezen a napon, Antónia belesett a pléd alá. Csak annyit látott, hogy rá van írva a dobozra: NYÁRI. Gondolta, valamilyen szép nyári ruhák lehetnek benne. Megmozgatta a dobozt, és annyira könnyűnek tűnt, hogy szinte felrepült, mint egy hőlégballon. Gyorsan kibontotta, talán nem is a szép ruhák érdekelték, amelyek benne lehetnek. Inkább az járt a fejében, mire gondolhatt Eugénia, amikor azt mondta, hogy meleg szorult abba a dobozba.

CSEH KATALIN

ANGYALJÁRÁS

Röpül az angyal át a világon.
Hol tart pihenőt? Az angyalszállón.

Megszusszan, aztán tovaszáll másnap.
Halld, hogy suhognak a fényes szárnyak!

Koccan az ablak, kinyílik nyomban,
az áldott angyal szobánkba toppan.

Eugénia nyitva hagyta az ajtót, és ahogy Antónia kinyitotta a dobozt, nagy huzat lett, és becsapódott az ajtó. A pléd is elrepült, a függönyök szétrebbentek, és láthatóvá vált a novemberi bátortalan havazás. Antónia haja is összekócolódott, mint valami szélben. Elilliant a nyári meleg. A meleg, ami a dobozban volt! Eltűnt, éppen Antónia haján keresztül. Gyorsan visszatett mindent a helyére, és Eugénia szerencsére semmit sem vett észre.

A dobozról később meg is feledkezett Eugénia. Csak amikor az anyunak és apunak előkészített, elrejtett karácsonyi ajándékokat keresgélte, akkor jutott eszébe a beszorult nyári meleg. Nézzük meg, mi maradt belőle. Belekukucskált a dobozba, és látta, hogy semmi sem maradt a melegből. Elilliant. Csak az ékszeresdobozban maradt egy kevéske. Legalábbis így gondolta.

Teltek-múltak a napok. A fák lassan átöltöztek, már nem vöröses, hanem fehér ruhát hordtak. Eugénia is más ruhákban jár már:

nagy, pufók kesztyűben és szőrmés sapkában. Mert hideg volt mindig és mindenhol, csepp meleg sem volt kint sehol. A lakásban persze fűtöttek, de ez mégsem olyan meleg volt, mint a nyári meleg.

Végre eljött a karácsony. A szoba, ahol a karácsonyfa állt, különös melegséggel telt meg. Nem a nyári meleg volt ez, sem a fűtött szobák melege. A karácsonyfa alatt anyi ajándék volt, mint eddig még soha. Eugénia nem győzött örülni. Örömeiben támadt egy ötlete: az jutott eszébe, hogy a karácsonyfa alá teszi szépen becsomagolva az ékszeresdobozt is.

Becsomagolta vörös és fehér csomagolópapírba. Csillogott-villogott a csomag. Apu és anyu egy alkalommal észrevették és kíváncsiak lettek, kibontották. Eugénia érezte, ahogy a megmaradt beszorult meleg felszáll, és igazi, boldog hangulat lepi el a családot.

KESZEG ÁGNES rajzai

SZENTSÉGES ÉJ

TÓTH SÁNDOR fordítása

Nagykarácsony ünnepe volt. Mindenki a templomba igyekezett, csak nagyanyám meg én maradtunk ott-hon. Én túlságosan fiatal, nagyanyám pedig túlságosan öreg volt.

Nagyanyám egyszer csak mesélni kezdett.

Élt valamikor egy ember, aki nekivágott az éjszakának, hogy tüzet szerezzen. Bekopogott minden házba:

– Segítsetek, jó emberek, feleségemnek kisgyereke született, és nagyon hideg a szobánk.

Az éj azonban mélysötét volt, az emberek aludtak, senki sem válaszolt.

Ekkor tűz fényét pillantotta meg. A tűz körül népes nyáj és idős pásztor aludt. A pásztor lábánál három megtermett kuvasz. A neszre fölrezzentek, pofájukat szélesre tátották, de nem jött ki hang a torkukon. Rárohantak, éles fogaik azonban nem engedelmeskedtek. A bárányok annyira szorosan feküdtek egymás mellett, hogy képtelenség volt utat találni köztük, így a hátukon ment a tűzig. Meg sem mozdult egyik se.

Ez idáig csendben hallgattam nagyanyám patakzó szavait, de most félbeszakítottam:

– Miért nem keltek fel a báránykák?

– Mindjárt megtudod. – S folytatta a történetet. – Amikor az ember a tűzhöz ért, a pásztor fölébredt. Idős volt, haragos természetű. Botját az idegen felé vágta.

A bot irányt változtatott, és távolabb ért földet a mezőn.

Megint közbeszóltam:

– Nagyi, a bot miért nem találta el az embert?

Ő mintha meg sem hallotta volna kérdésemet, tovább mesélt.

Az ember odaállt a pásztor elé, és így szólt:

– Jó ember, adj egy kis parazsat.

– Végy, amennyit akarsz! – mordult az rá.

A tűz majdnem kialudt már, és se venyige, se hasáb, hogy újra föllobogjon. Igaz, maradt egy halom parázs, de a jövevénynek lapátja meg edénye nem volt.

Az öreg pásztor kárörvendően biztatta:

– Végy hát, amennyit akarsz! – Közben befelé nevetett: úgyse tudsz.

Az idegen azonban lehajolt: pusztá kézzel szedni kezdte a parazsat, és kabátjába rejtette. Vitte, mintha diót vagy almát vitt volna.

Én – immár harmadszor – megint csak nem tudtam megállni:

– A parázs miért nem égetett, nagyanyám?

– Megtudod azt is, várd meg a végét – szólt jóságosan, és folytatta.

A mogorva pásztor elcsodálkozott: a kutyák nem marják meg az idegent, a juhok nem félnek tőle, a bot elkerüli, a tűz nem égeti meg.

– Mondd, milyen éjszaka ez, hogy mindenki irgalmas hozzád? – kérdezte az idegent.

– Ha magadtól nem jössz rá, én nem mondhatom meg neked – felelte, s máris indult.

A pásztor követte. De hát ennek az embernek még kunyhója sincs – döbrent meg.

Egy barlangban húzta meg magát az aszszony és a gyermek. Kőszíve megindult a szegénység láttán. Tarisznyájából hófehér, puha báránybőrt húzott elő: legyen takarója a kicsinek.

Ebben a pillanatban ezüstszínű angyalok vettek körül, kezükben citera.

Arról énekeltek, hogy ezen az éjszakán megszületett, aki a világot megváltja majd bűneitől.

Értette már az öreg pásztor, miért nem marnak a kutyák, nem félnek a juhok, s a bot miért nem sebez.

Angyalok jöttek seregekben, hogy lássák a kisdedet. Vidámság és játék hangja töltötte be a környéket és a pásztor szívét. Boldog volt, hogy megnyílt a szeme. Térdre ereszkedett, és megköszönte Istennek.

ÁMOSZ BÁRÁNYA

Amosz kis, fekete foltos bárányát, Jákobot szerette legjobban a világon. Az apja mentette meg a farkasoktól egy téli éjszakán. Ámosz meggyógyította, felnevelte, a bárány pedig mindehova követte őt.

Egy év végi éjszakán Ámosz arra ébredt, hogy csodálatos fényesség ragyogja be a kunyhót. A mellette fekvő bárány gyapjába kapaszkodott, olyan rémület szállta meg.

Apja éppen hazaérkezett. Ő is nagyon izgatottnak látszott, szeme csupa fény.

– Kelj fel, Ámosz! – mondta. – Csoda történt. Ámosz kidörzsölte az álmat a szeméből.

– Miféle csoda, apám?

– Meglátogattak minket az angyalok – mondta az apja. – Hírül adták, hogy a nagy király, akiről a próféták szóltak, megszületett Betlehemben. Gyere – sietette az apja. – Mi leszünk az elsők, akik köszönhetik a Megváltót.

– Jákob is jöhet? – kérdezte Ámosz.

Apja elmosolyodott.

– Igen, magaddal hozhatod!

A Kisjézus szülőhelye felé sietve Ámosz nagyon kicsinek és szegénynek érezte magát.

– Szeretnék valami ajándékot adni a kisbabának – mondta.

Nagyanyám itt felsóhajtott:

– Az angyalok a boltozatos ég alatt röpöknek azóta is minden karácsony éjszakán. De mi nem látjuk őket. – Kezét a fejemre tette: – Jól jegyezd meg, amit elmondtam, mert olyan igaz, ahogyan te engem látsz, én meg téged. Nem gyertyák és nem lámpák, nem a Hold és nem a Nap, hanem Isten ereje nyithatja csak meg a szemünket, hogy lássuk az ő dicsőségét.

Milyen kár, hogy semmim sincs, amit neki adhatnék.

– De van valamid! – nézett rá komolyan az apja.

– Nem, apa, Jákobot nem! Sohase válok meg tőle! – ijedt meg Ámosz. De amikor belépett az istállóba, és meglátta a Kisjézust a jászolban, elszégyellte magát.

„Nincs neki semmije – gondolta. – Szegényebb nálam is. Szeretni fogja Jákobot, tudom.” A könnyeivel küszködve állt ott egy pillanatig, aztán lefektette a bárányt a jászolba a Kisjézus mellé, és felmosolygott Máriára.

– Hoztam neki egy bárányt – mondta.

– Kis pásztor – szólt gyöngéden Mária –, maradjon tiéd a bárány! Az én fiam nem akar fájdalmat okozni neked.

A gyermek Jézus ekkor kinyújtotta a kezét, és megérintette Jákob gyapjas homlokát.

– A legtöbb, amit az én fiamnak adhatsz, a szereteted. És azt már bebizonyítottad. Menj, kisfiam, és vidd magaddal a bárányodat.

Később, ahogy hazafelé balagott a báránnyal, Ámosz észrevette: ahol a Kisded megérintette Jákob homlokát, egy csillag alakú, fehér folt fénylett.

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

TIBET

བདེ་ལེགས
Delek – helló!

A Föld legmagasabb fennsíkját, a télen jeges-havas Tibetet Délről a Himalája hegyvonulata határolja. Mi 5000 méteren járunk a Tibetet Kínával összekötő vasútvonal 47 alagútján és 121 hídján át. Az 1956 km hosszú sínpár, a mély szakadékokban kanyargó Yarlung Zangbo folyó mentén vezet. A vonatból csendes falvakat, vízeséseket és csillogó tavakat látunk.

Az erdők a csapadékos keleten, az ősfenyvesek délkeleten magasodnak. Itt él a tibeti antilop, farkas, róka, a vapiti, a langurok családja. Vadon jár a jak, a hidegebb tájakon a tibetiek háziállatként tartják. A hópárduc otthona körül a rododendronnak vagy havasszépének 400 faja virágzik. A legnagyobb vallási tanítómester, a dalai láma orvosa szerint 2000 gyógynövény él Tibetben, többek közt rebarbara, tárnics és hunyorfélék, őket mi is ismerjük.

A tibeti buddhizmus életforma és vallás. Léptenyomon kolostorokra bukkanunk, vallási szertartásokat látunk. Régen a dalai láma Lhászában 13 emeletes palotában székelt, mely egyszerre erőd, kolostor, iskola, politikai-vallási központ, 1994 óta a világörökség része. 1959-ben a kínaiak elfoglalták Tibetet, a dalai láma és számos tibeti követője Indiában, Ladakhban talált menedéket. A Potala-palota 999 szobájában pár évtizede múzeum működik, őrzi a tibeti művészet titkait és kincseit, falképeket, színes selyemhímzéseket, szobrokat. A környéken meglátogathatjuk a világ legnagyobb tavát, a Namtsot, vagy a legfontosabb buddhista meditációs helyet, a Pabonka-barlangot.

Zangla faluban rekedt Kőrösi Csoma Sándor, aki a magyarok őshazáját kereste, és történelmi, vallási iratokat tanulmányozva összeállította az első tibeti–angol szótárt. A butáni királyság a független Tibet. Nepálban is sok tibeti él, például az oxigénhiányos magaslati levegőhöz szokott serpák, a hegymászó expedíciók vezetői.

A tibetiek hisznek az újjászületésben. Imamalmok tekercsét hajtva szólnak mantráik. A 15 napos loszár, a hosszú évvégi ünnep idején búzalisztból tésztát gyúrnak, kavicsal, rizzsel töltött golyókat főznek. Azokkal dörzsölik be testüket, hogy elűzzék a gonosz szellemeket. A család templomba, rokonokhoz, kolostorokba megy. Új, békét, boldogságot lengető imazászlókat tűznek ki. A khapszé nevű kenyérfélét, és a deszit, az édes rizspudingot is ekkor eszik.

Teájuk világhírű, vörösréz-ből készült rakszangban főzik, sós vajjal fogyasztják. A momo is kedvencük. A kis gombócot hússal, zöldséggel töltik, szószba mártják. A jak szőréből sátrát, gyapjújából szőnyeget szőnek, hátán lovagolva versenyeznek.

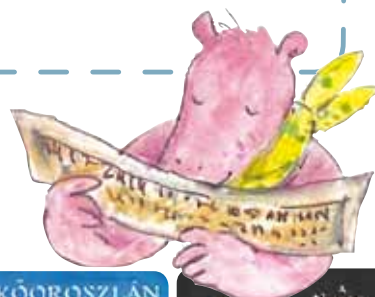
A zene és tánc a tibeti vallási ünnepek része. Hangszereik a lábszár-csontból készült kangling, a pengetős dranyen, a fafúvós gyaling vagy a kagylókürt, a dungkar. A vallás nyelve más, mint a hétköznapi, 5-6 millió tibeti beszéli. Írásuk betűírás, a mássalhangzót betűvel, a magánhangzót mellékjellel jelölik. Az a-t nem jelölik. Még a nevek írásakor sem használnak kis- és nagybetűt. A betűket hét és fél sorba és négy oszlopba rendezik, aszerint, hogy a torok, a szápadlás, a fog vagy az ajkak segítségével ejtik. Szótagokat írnak, pontot tesznek közéjük. A mondatokat vonással tagolják. Az állítmány a mondat végére kerül.

Gyerekeiket szeretetben nevelik, nem bántják. Este együtt alszanak a földön, a legnagyobb gyerek a legszélén, utána a kisebbek, a legkisebb mellé bújjik az anya és az apa.

Meséikben az igazságosság, a szorgalom az úr. A tigrissé vált mandarin, a hóoroszlán, a sárkánykirály története ugyanolyan izgalmas, mint a hátaslóé, amely elhagyja vadló testvérét, hogy az emberek közt éljen. Kőrösi Csoma Sándor kitartása és Kovács András Ferenc alábbi verse meleget lop a mi szívünkbe is!

Szépen kérlek, Nagy Hó-démon,
Ne fújj át rozzant bódémon,
Mert az nékem magtár, raktár,
Holdnaptárral pörgő kaptár!
Benne prémek, arak, jakvaj –
Jaj, ne érje harag, vak baj!
Ne törj át keskeny bódémon:
Esdőn esdek, Szent Hó-démon!
(Tibeti gyermekdal)

Fejtsétek meg, hogy mi a tibeti masztiff?

Összeállította: BERKI TÍMEA

A SUSZTER

GRIMM mese

Manói

Rajzolta: KARDA ZENKŐ
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Volt egyszer egy ügyes suszter,
aki mégis úgy leszegényedett,
hogy csak egy pár cipőre való bőre maradt.
Este kiszabta a cipő darabjait, hogy reggel majd
elkészíti. De másnap készen állt az asztalán
a pár cipő. Az első vevőnek remekül illett a
lábára. A vevő örömeiben annyit fizetett
a cipőért, amennyiből két pár
cipőrevaló bőrre is futotta.

A suszter megvette a bőrt,
kiszabta a darabokat azzal,
hogy reggel elkészíti őket. De más-
nap reggel készen állt a két pár cipő.

Vevő is akadt rájuk, mindket-
ten jól megfizették a

susztert. A suszter
most négy párra
való bőrt vásárol-
hatott. Harmadnap
reggel a négy pár
cipő is készen várta
az asztalán.

Így ment ez napról napra.
Amit este kiszabott, reggelre
készen állt az asztalán.
A suszter hamarosan meggaz-
dagodott. Karácsony táján
feleségével együtt úgy dön-
töttek, meglesik, ki segít nekik
a műhelyben. Elbújtak hát a
sarokban, onnan leskelődtek.
Amikor éjfél ütött az óra, két kis
manó surrant be az ajtón.

Odaültek az asztalhoz.
Olyan ügyesen varrtak,
tűztek, hogy a suszter
csak ámult-bámult.
Amikor a cipőkkel elké-
szültek, a manók fütty-
tyentettek és eltűntek.
A suszter és a felesége
hálából kis ruhácskát,
cipőcskét készített a
két manónak, és este
a kiszabott bőr helyett
az ajándékokat hagyták
az asztalon.

A manók éjfélkor megjelentek. Belebújtak a ruhák-
ba, cipőkbe. Illegtek-billegetek, dalra fakadtak.
„Ugye, milyen csinos fiúk vagyunk? Többet bizony
nem is suszterkodunk!” Körültáncolták az asztalt,
szökdécseltek, ugrándoztak, majd eltűntek a szo-
bából. Nem jöttek vissza soha többet. A suszternek
élete végéig jól ment sora, minden sikerült neki,
amihez hozzáfogott.

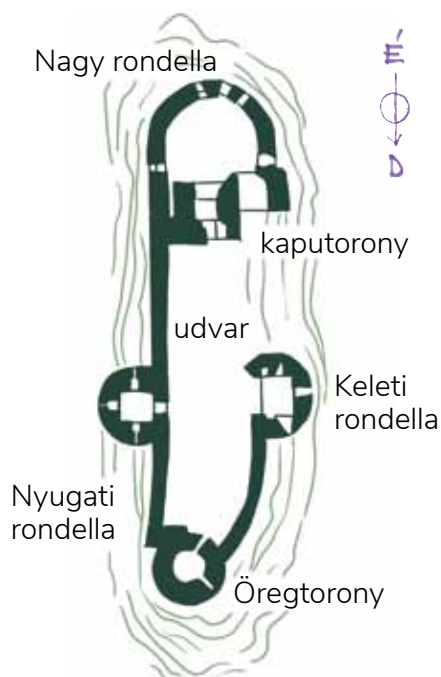

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK KÖVÁRAK

800 évvel ezelőtt Erdélyben tatárok, törökök pusztítottak. A palánk- és földvárak nem állták a sarat. A népek kővárait építették, és a városi települések, lakótornyok, templomok köré kőből védőfalat emeltek.

Sebesvár ▶

▶▶▶
Sebesvár alaprajza

Sebesvár királyi rendeletre egy elpusztult földvár helyén, a Kolozsvárról Nagyváradra vivő kereskedelmi és hadi út védelmére épült. Az ilyen várakat királyi várnak nevezzük. Sebesvárat a töröcsvári erősséggel együtt Luxemburgi Zsigmond király Mircea cel Bătrân havasalföldi vajdának ajándékozta, amikor a törökök ellen szövetszerezt. Rövid idő után az erdélyi vajdák, ispánok lettek e hely urai, majd 500 évig a Bánffy-család birtokolta. 1598-ban országgyűlést tartottak falai között, 1660-ban ide menekítették a halálosan megsebesült II. Rákóczi György fejedelmet. A kurucok elfoglalták, az osztrákok lerombolták.

A vár szabálytalan erősség, 25 méter magas, kerek lakótoronnyal és három, félkör alakú bástyával. Felvonóhíddal védett kapuja hatalmas udvarra, rondellára nyílik, ahol egykor kút, tömlőc, gazdasági épületek sora állott. Nemrég romjaiból született újjá és vált látogathatóvá.

Töröcsvár ▶

Erdély keleti határán a töröcsvári szoros volt a legforgalmasabb átjáró. Magas sziklán büszkélkedik a sok ostromot átvészelt, ma is középkorinak ható töröcsvári vár. Lőréses falakkal erősített elővára is volt, amely elzárta a szorost az ellenség elől. A brassóiak építették Nagy Lajos király engedelmével. A déli várfalból kiugró kaputorony emeletére elmozdítható falépcső vezetett. Ez az egyetlen bejárat lovas-kocsival, lóval megközelíthetetlen, a vár bevehetetlen volt.

Ma már kőlépcsőn jutunk az udvarba. Közepén 70 méter mély kút áll, a belsőtoronyos várban rejtélyes csigalépcsők kanyarognak. Északon kétemeletes torony, mellette figyeltoronyos, hétemeletes, négyszögű bástya. Nyugaton kerek torony, alagsorában ablaktalan börtönnel. Keleten pajzsfal védi a kétemeletes várpalotát, amelyben valamikor tizenegy helyiség volt, a legnagyobb a lovagterem.

A brassói szászok 1920-ban a román királynak adományozták a várat. Termeiben középkori és szász tárgyak gyűjteménye mellett a román királyi család emléktárgyaiból készült kiállítás látható. A hazai és külföldi turisták a legendákból és horrorfilmekből ismert Drakula gróf, azaz Vlad Țepeș várkastélyának hiszik, bár ő csak egyszer, átutazóban szállt meg itt.

Emlékszoba Töröcsváron ▶▶

▲▲▲
Kőhalmom

Erdély, Moldva és Havasalföld határvidékén áll az erdélyi várak legnagyobbika, a bazalthegyre épült, 11 hektáron fekvő kőhalmi vár. A lábainál fekvő várost szászok alapították. Miután a tatárjárások során az elpusztult, sziklába vésve építették meg a felső királyi várat. Hogy a törökök ne tudják elfoglalni, tornyokkal, falakkal védték. Az így kialakult középső várat birtokba vették a kőhalmi polgárok. Tárolóként, menedékként szolgáló kamrákat alakítottak ki maguk számára.

A Szalonnás-torony, a Szolgák-tornya és a középső kapu felépültével jött létre a harmadik, az alsó vár, amely az 59 méter mély kutat is bezárta.

A Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc után, a XVIII. századtól kezdve a vár egyre romosodott, bozót nőtte be a kőhalmot. Tíz évvel ezelőtt felújították. Aki Brassó fele utazik, autóval az alsó kapuig felhajthat, majd gyalog az egyre szűkülő kőfalak közt a legfelső várrészbe is felkapaszkodhat!

▲▲▲
A kőhalmi vár alaprajza

- ① Az alsóvár kaputornya
- ② Szalonnás-torony
- ③ Szolgák tornya
- ④ Kút

- ⑤ Az őr háza
- ⑥ Fegyvertár
- ⑦ A középső vár kapuja
- ⑧ Kapuvédő régi torony
- ⑨ Ágyútorony
- ⑩ Cserkész-torony

- ⑪ Kápolna és börtön-torony
- ⑫ Írók tornya
- ⑬ Kamrák
- ⑭ A felső vár kapuja
- ⑮ Kétemeletes torony
- ⑯ A felső vár épületei, bástyái

▲▲▲▲▲
„Vár állott, most kőhalmom.”
Ki írta ezt a verssort, és melyik közismert költeményében olvashatjuk?

Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL

FONÁS-SZÖVÉS

3. A SZÖVŐSZÉK. NYÜST, BORDA, VETÉLŐ

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A fonal és textil megmunkálásának legösszetettebb eszköze a szövőszék, fagerendák és kisebb oszlopok szorosan összeszerkesztett, egymásba illesztett együttese. Feladata, hogy a párhuzamos fonalakat megtartsa és szövésre alkalmassá tegye.

A szövőszéken kender-, lenvászon és gyapjúsövet készül. Fő alkatrésze a fonalból vagy drótból lévő nyüst. Ez a láncfonalak egy részét síkjukból függőlegesen kiemeli, hogy az így támaszt nyíláson át lehessen bújtatni a fonalat. Ehhez a művelethez a vetélőt vagy csónakot használják, benne kis csőre feltekerve állt a cérna/fonal. Minden átvetés után a lábítóval váltani kell a nyüstöt. Ezzel az átvetett fonal lezáródik, a borda segítségével tömörül

a vászon. Ezt a folyamatot ismételve alakul ki a szövet. A szerelmi ajándékként készült tárgyakat, így a vetélőt is díszítették, a megajándékozott lány vagy menyecske nevét is gyakran megtaláljuk ezeken.

A szövőszéken leginkább egészen egyszerű, sima, csíkozott vagy mintás vásznat készítettek. Különös figyelmet és hozzáértő előkészületet kívánt a nagyobb és bonyolultabb motívumokból, például szívekből, rózsákból, csillagokból, madáralakokból álló mintasor.

A szövés női munka volt, főképpen télen volt rá idő.

A gyerekek előszeretettel csavarták a kis csövekre a cérnát vagy a csíkokra vágott rongyot, megkönnyítve és gyorsítva ezzel a szövő asszonyok munkáját.

A parasztszövőszék neve a Dunántúlon szövőfa, a Tiszántúl középső részén szövő, Erdélyben és Észak-Tiszántúlon osztóvata – olvashatjuk a Magyar Néprajzi Lexikonban. Kárpátalján szátyva, szátyiva megnevezései ismertek.

Ma ritkán látunk szövőszéket. Vidékenként vannak még hozzáértő szövőasszonyok, akik a régi díszítményeket, egykori viseletek csíkozását ismerve táncsoportoknak, vagy egyéni rendelésre szőnek még vásznat.

MESÉL A SZÓ

Mennynek-földnek királya, a szent kised a karácsonyi legenda szerint nem fényes palotában, hanem rongyos istállóban született. Édesanyja jászolba fektette, ökör, szamár lehelete melegítette.

A **szalma**, vagyis a kicsépelte gabona szára nemcsak a Kisjézus derékalja volt, hanem embernek, állatnak fekhelyül szolgált. Az állatok alá alomként, az ember ágyába szalmazsákba tömve került.

A **széna**, azaz a szárított fű ló, tehén, juh, kecske, nyúl télire „eltett” tápláléka.

Ne keverjétek a két szót, mert nem mindegy, hogy **széna-e vagy szalma**. Maga ez a szólás arra utal, hogy jó vagy rossz az eredmény, igen vagy nem a válasz valamire: **széna vagy szalma?**

Ha valakinek **jól áll**, vagy **rendben van a szénája**, azt jelenti, hogy jól alakulnak a dolgai. S persze fordítva, **rosszul is állhat a szénánk**. Aki hiába keresgél, **szénakazalban keresi a tűt**. A kócos haj **olyan, mint a szénaboglya**.

A szalma könnyen ég, de meleget nem ad: **szalmatűz fellobban, de hamar oda is van**.

A remény sohasem meghaló,
ha minden utolsó szalmaszál
ABBÓL A JÁSZOLBÓL VALÓ!
(Nagy Gáspár)

A gyorsan múló barátság, szerelem **szalmaláng**. A lobbanékony ember **olyan, akár a száraz szalma**. Aki tartalmatlanul vagy hiába beszél, az **üres szalmát csépel**. A türelmetlenkedőnek azt mondjuk: **mindennek eljön az ideje, mint a szalmakalapnak**. **Szalmalegény szénalányt kap**, azaz **zsák a feltját megtalálja** – mondjuk, ha két ember összeillik, inkább rossz, mint jó értelemben. Aki kis dolgon bukik el: **megbotlik egy szalmaszálban**. Aki nem vesz részt a munkában: **egy szalmaszálat sem tesz keresztbe**.

Aki pedig nem veszíti el a reményt, hanem minden erejével küzd, az **a szalmaszálba is belekapaszkodik**.

Aki pedig nem veszíti el a reményt, hanem minden erejével küzd, az **a szalmaszálba is belekapaszkodik**. Nagy Gáspár így biztat: Jézus a mi utolsó szalmaszálunk.

Nemcsak reményt, hanem Isten szeretetének és világmegtartó rendjének bizonyosságát hozó, áldott Karácsonyt kívánok.

SZÓLJ, SZÁM!

1. Köszöntsük a Kisjézust sok-sok gyermekkel. Gyűjtsétek össze **gyermek** szavunk minél több rokonát.
2. Ha egy szólást, közmondást túl sokat ismétlünk, közhellyé koptatjuk. A remény hal meg utoljára – közhely, Nagy Gáspár viszont költői képpé nemesíti, tömöríti: **a remény sohasem meghaló**. Fogalmazzátok át, tömörítsétek ti is az alábbi szerkezeteket úgy, hogy az értelmük ne csorbuljon: **nincsen rózsza tövis nélkül, tévedni emberi dolog, a élet nem habostorta, ma nem kell neki altató, az élete nyitott könyv**.
3. Vajon mit jelenthetnek ezek a közmondások? **A szalmától a juhok sem híznak. Lejárt neki is, mint a szalmakalapnak. Olyan, mint télen a szalmakalap**.

▼▼▼
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

Negyedikesekek! Egy hónap megfjtéseit se hagyjátok ki, mert sok csapat gyűjti a pontokat, hogy ott lehessen a KAV országos döntőjén.

E havi díjazottaink: a brassói 15-ös Iskola III. osztálya, a székelyudvarhelyi Benedek Elek Pedagógiai Líceum III. osztálya.

A megfjtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfjtések

♀ SZÓ- MÓKA

– Mit csinál a kutató, ha unatkozik?

– Feltalálja magát.

◆
Aki ébresztőóra nélkül kel fel, az semmire kelő?

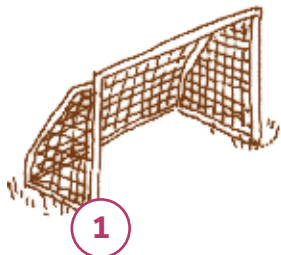
◆
– Vidámsági versenyt rendeznek az állatok. Kéi lesz a győzelem?
– A juhé...

◆
Három rossz szó, ami mégis jót jelent: nincs semmi baj.

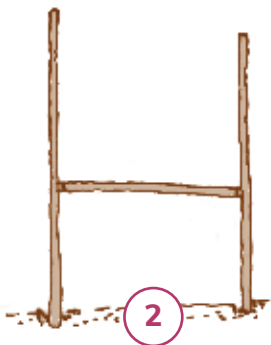

ILYEN A SPORT PASSZOLNI HÁTRAFELÉ!

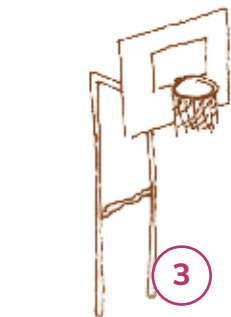
BÁLINT JULIANNA rovata

Tudod, milyen a foci? A rögbi nem olyan! A labda bőrből készül, de tojás alakú. A meccset füves pályán két, 15 tagú csapat játssza. A rögbikapu H betű alakú, annak vízszintes vonala fölé, a két felső szár közé lövik a labdát, a kapuban pedig nem áll senki.

A hagyomány szerint az angliai Rugby városának kollégiumában a futballmeccs végét jelző csengő hangjára egy diák felkapta a labdát, és berohant vele az ellenfél kapujába. Így született a városról elnevezett labdajáték. A játékidő kétszer negyven perc, a szünet 5 perc, de ezalatt a játékosok nem hagyhatják el a pályát.

A pálya végén célvonal található, ezen áll a kapu, mögötte húzódik a célterület. Az ellenfélnek ide kell rúgással, a kapun át, vagy Sárihoz hasonlóan futva, kézzel bejuttatni a labdát. A játékos rúghatja vagy kézben viheti előre a labdát, passzolni azonban csak hátrafelé szabad. Ha a játékos maga elé ejti a labdát, a bíró az ellenfél javára „tolongást” ítél. Egyes nézőknek ilyenkor a juhnyáj jut eszükbe.

A labdát előrevivő játékost az ellenfél védői bármilyen módon leszerelhetik. Megfoghathatják, földre ránthatják, a lábát is elkapathatják. A nyakától fogva azonban tilos a játékost lerántani, ez vétségnek számít, szabadrúgás jár érte. A célterületre bevitt vagy belőtt labda 4 pontot, a szabadrúgásból lött gól 3 pontot ér. A mérkőzés sorsát az elért pontok döntenek el.

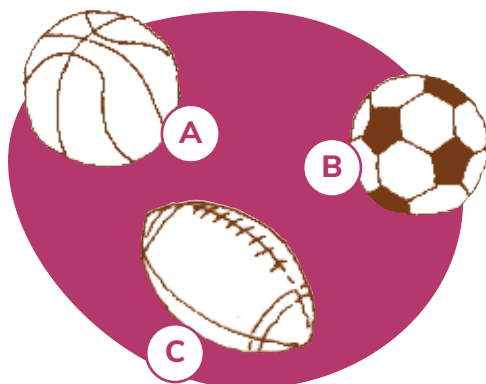
Bármilyen küzdelmes volt a mérkőzés, a két csapat sorfalat állva köszön el egymástól, és taps kíséretében vonul le a pályáról. Az egyik legerősebb csapat Új-Zéland rögbiválogatottja, amiről talán még azok is hallottak, akik sosem láttak rögbimérkőzést. A csapat minden meccs előtt hagyományos hakát, maori harci táncot jár a pályán, ezzel félemlíti meg ellenfelét.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Társítsd a labdát a neki megfelelő céllal!
Nevezd meg a sportot.

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Harmadikos vagy? Sportolj a Napsugárral! Gyertek a Napsugár Öttusa Bajnokságra! A nevezés feltétele: a Sportrovat kérdéseire beküldött 3 válasz. A helyi szakasz nevezési határideje: 2024. január 31. Az országos döntőt az idei győztes, a marosvásárhelyi Rákóczi Sasok csapat szervezi.

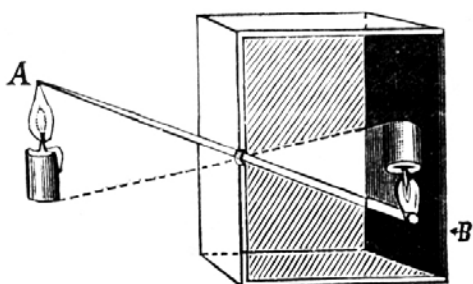
MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

FÉNYÍRÁS – A FÉNYKÉPÉSZET HAJNALA

A XIX. században a fotográfia találmánya forradalmasította a festészetet. Ekkor egyre többen vágytak egészen valóságű ábrázolásra.

E képek a fény felhasználásával készültek. A festmény és a szobor után a valóságtükrözés teljesen új formája volt ez.

A fényképezőgép őse, a camera obscura képalkotását már az arabok is feljegyezték i. sz. 900 körül. Használata a XVII. század óta széles körben elterjedt a művészek között.

A teret hódító fotográfia a XX. század elején vált a hatodik művészeti ággá. Elnevezése a görög fény és rajz szóból ered, együtt „fényel rajzolás” vagy „fényrajz” a jelentése.

A fénykép előde a dagerrotípia, Joseph Nicéphore Niépce és Louis Daguerre találmánya. Tudtátok, hogy Petőfi Sándorról is készült dagerrotípia? Ennek alapján ismerhetjük a költő arcának hiteles karakterét.

A legrégebbi fennmaradt fénykép 1827-ben készült, címe: *Kilátás a dolgozószobából*. A felvételt Joseph Nicéphore Niépce házának ablakából készítette, s ehhez több mint 8 órán át exponált.

A fotózás eleinte nehézkes eljárása az 1840-es évekre már egyre gyorsabbá, könnyebbé vált. Emiatt sok festő attól félt, hogy nem lesz képeinek keletje. De hamarosan ráébredtek arra, hogy festékekkel és ecsettel olyan képzeletbeli jeleneteket és érzéseket lehet elérni, amelyre a fényképezőgép képtelen.

◆◆◆◆◆ MASZAT MŰVÉSZNÉP FELHÍVÁSA

**Készíts fotókat a lakóhelyeden talált érdekes ablakokról!
Keress olyan különlegességet, amit szerinted a többiek
nem fedeznek fel!**

**Készíts gasztofotót az uzsonnádról, egy tábla csokiról
vagy a családi ebédről!**

◆◆◆
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

**NYERTESÜNK:
a kibédi III. osztály.**

TALÁLD KI!

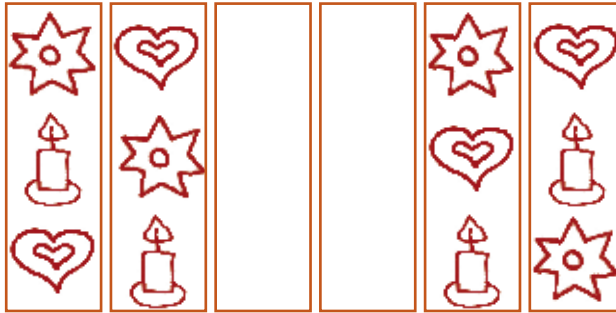
MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

NEVESS VELEM!

1

Hatféle sorrendben változtatja egymást a három karácsonyi rajzocska. Rajzold be a két üres oszlopba, a két hiányzó változatot!

– Mikor lesz a póknak telefonja?
– Ha bemászik a sarokba, és telefonja.

– Mit mond a nulla a nyolcasnak?
– Milyen karcsú vagy!

– Mi az: sárga és öt betű?
– Sárga.

– Mi a tejfől ellentéte?
– Fetődj le!

– Hogy hívják a kamasz szerpentint?
– Szerpentini.

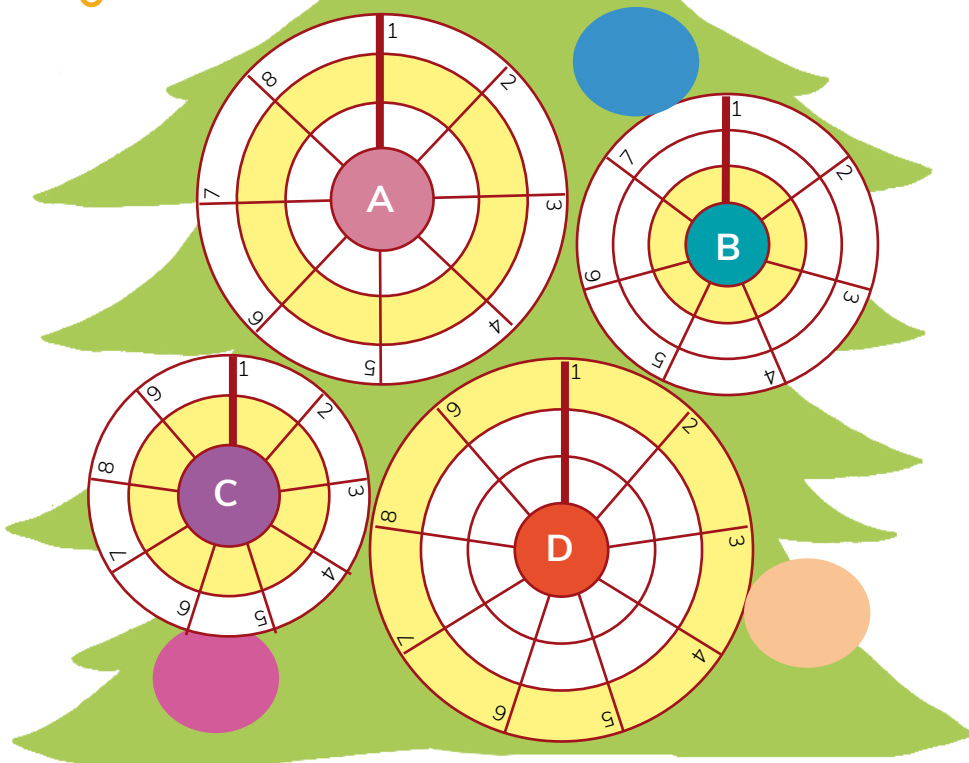
– Miért nem simogatják a zseni fejét?
– Mert vág az esze!

– Miért eszel fokhagymát körhintázás előtt?
– Mert az jót tesz a keringésnek.

– Mit csináltak régen a jobbágyok, ha templomot akartak a szántóföld közepére?
– Keresztet vetettek.

2

Négy gyönyörű rejtvenyögomb is díszíti a karácsonyfát. Rádásul mindegyik egy-egy ajándékot rejt. Légy figyelmes, a megfejtések a sárga körökben alakulnak ki!

- A.** 1. Kefevég!
2. Karika
3. Malac közepe!
4. Óra méri
5. Becézett Ágnes
6. Hirtelen szúr
7. Fohász
8. Ilyen „hal” a kisbéka

- B.** 1. Egyik alapszín!
2. Szántóeszköz
3. Vágóeszköz
4. Méhek gyűjtik
5. Kétszer három
6. Alszunk rajta
7. Betűvég!

- C.** 1. Kutya
2. Tolni kezd!
3. Habvég!
4. Földet forgat
5. Lekvár
6. H!
7. Magam
8. ÉÉÉÉÉ!
9. Alap fűszer

- D.** 1. Erőd, kastély
2. Tollforgató
3. Lárma
4. Retteg
5. Nyári csapadék
6. Téli nyakravaló
7. Hideg évszak
8. Ádám párja
9. Varjúbeszéd

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradai Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

IV. A kötés

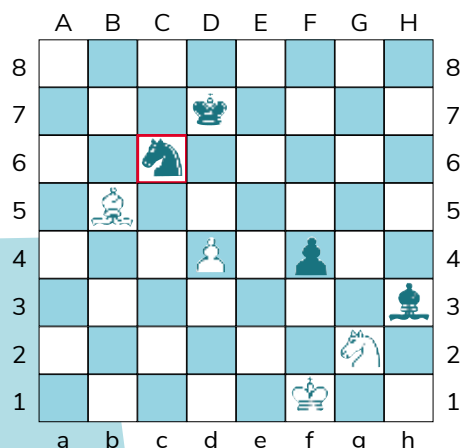
A sakkban a valódi kötés azt jelenti, hogy egy báb helyhez van kötve, azaz nem tud lépni, mert a mögötte levő király sakkban lenne. A nem valódi kötés az, amikor nem király áll a lekötött báb mögött, hanem egy értékes báb, általában vezér.

1.

A c6-on levő huszár le van kötve, mert ha ellépne, a király sakkba kerülne.

a) Karikázd be a sakktáblán azt a világos bábot, amelyik le van kötve!

b) Rajzold le az egyszerűsített jelét annak a bábnak, amely a b5-ös mezőn állva szintén lekötöti a sötét huszárt!

2.

Kösd le a vezéreket bástyákkal!
Jelöld nyíllal, hova lépjenek!

3.

Színezd ki a szólásmondásokat olyan színűre, mint a jelentésüket mondó bábu!

1. Útilaput kötött a talpára.

2. Nem kötötte az orrára.

Ragaszkodik hozzá.

Nem mondta el neki.

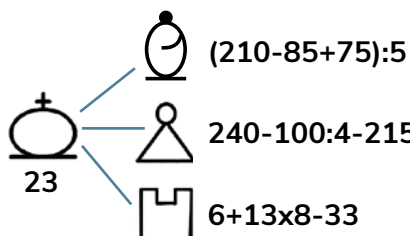
Elküldte.

3. Csomót kötött a nyelvére.

4. Kötö az ebet a karóhoz.

4.

Jelöld, melyik bábuval „kössön barátságot” a király, hogy összesen 100 sakkallérjuk legyen!

5.

A Sakkpalota életképet használva nevezd meg azokat a mezőket, ahol a megadott szavak visszafele olvasott párját találod!

köt - .....
ól - .....
dán - .....
őse - .....

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találd, kivétel a 2., annak megfejtését küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

TI KÜLDTÉTEK

A vörösbecy didereg,
meglátják a gyerekek.
Megsajnálják, beviszik,
meleg kandalló elé fektetik.

Varga Maya Crystal,
Szászrégen

▲▲▲
Vass Eszter,
Szatmárnémeti

Beköszöntött már a tél,
nincsen már több falevél.
Fehér már a föld s az ég,
táncolnak a hópihék.
Szánkóznak a gyerekek,
s úgy repülnek a hetek,
hogy mire észreveszed,
bezöldülnek a gyepék!
Kiss Hanna Boglárka,
Marosvásárhely

▲▲▲
Gombóc Delinke Rózsa,
Magyarlapád

▲▲▲
Karácsony Maja-Miléna,
Sepsiszentgyörgy

Boldog új évet kívánok!
Áldás szálljon tirátok,
áldás, öröm, békesség,
fegyelem és egészség!
Ez mind szálljon tirátok,
boldog új évet kívánok!
Kelemen Hanna,
Vagyas Villó,
Kolozsvár

▲▲▲
Mihály Boróka,
Székelyudvarhely

Nagyvárad, Szacsvey
Imre Iskola,
Búzási Noémi
osztálya

Újra itt a karácsony,
mindenki már várta,
a párkányon jégcsapok,
minden fehér már ma!
A gyerekek szánkáznak,
boldogan mókáznak,
míg el nem olvad a hó,
vígán korcsolyáznak.
Szántó Brigitta,
Marosvásárhely

Pünkösti Rebeka-Noémi
és **Petra-Sára,**
Sepsiszentgyörgy

▲▲▲
Marosszentgyörgyön,
Séra Tünde osztályában
papír-guriga felhasználá-
sával készült a gyönyörű,
rendhagyó karácsonyfa.

KÓSZABÓSZÁ

postát bont

Sziasztok!

Adventi várakozásban, zsugorodó nappalok és nyúló éjszakák során át jutunk el a téli napfordulóig, a fény születéséig. Írjátok meg nekem, hogy számotokra mi volt az idei év fénypontja!

Szeretettel várjuk minden hónapban a Napsugár új számát. Mi ezeken a szövegeken keresztül mélyülünk el anyanyelvünk rejtelseibe. A Napsugár rovatának köszönhetően látogattuk meg a csernátoni Haszmann Pál Múzeumot.

András Szilvia tanítónő és a **lövétei** negyedikesek

Szívünket-lelkünket beletettük a békakirályok megalkotásába, melyet a szeptemberi Napsugár egyik meséje ihletett. Ebben a tanévben is szeretettel olvasgatjuk, lapozgatjuk a gyermekirodalmi lapot.

Kupás Mónika tanító néni és a **sarmasági** III. B osztály

A **szatmárnémeti** II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola IV. C osztályában tartott olvasómaraton minden résztvevő számára élmény volt – számolt be **Mihály Adél** tanítónő.

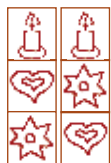

Kovács Ágnes nyáradszeredai III. B osztályos tanítványai olvasmányikaikat illusztrálták, **Kislaki Iringó** például A cinege cipője című verset.

Forrai Kornélia, kolozsvári olvasónk rendszeresen elküldi nekünk rajzait.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1.

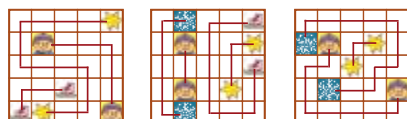
2. A-földgömb; B-kesztyű; C-bobszánkó; D-vízfesték; 3. Ha Katalin kopog, karácsony locsog – ha november 25-én fagy, akkor karácsonykor esős, latyakos időre számíthatunk, és fordítva.

A sakkfeladványok megfejtései:

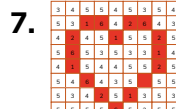
1. a. világos huszár g2; b. ♗ és ♜; 3. 1-zöld, 2-lila, 3-lila, 4-sárga; 4. ♞ (77); 5. tők, g4; ló, b5; nád, h1; eső, b6, b7, b8, c6, c7, c8, d6, d7, d8

A melléklet rejtvényeinek megfejtései:

2. Advent; 3. ...a gyerekek nem fognak rám ismerni; 4. Boldog karácsonyt kívánok!; 5. ...egy jegesmackót.

1.

3.

TÖRCSVÁR

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA VÍZPARTI ÉKSZEREK

UNIPAN HELGA, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak, továbbra is vendégünk. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Egyre korábban sötétedik már, halkan csörgedező vizek fölé csupasz ágak nyúlnak. Szürkés felleg úszik az égen, dér, ködpára ül a bokrokon. December visszafogott földszínei közt ékszerként ragyog a tájainkon is honos jégmadár. Tarka színe a védekezésben, megtévesztésben segíti. Avarszínű hasával beleolvad a tájba, zsákmánya nem gyanakszik a közelgő veszélyre. Csillogó víztükörré emlékeztető hátát felülről nem veszi észre a ragadozó madár.

A hallal, vízi rovarral táplálkozó, kék és rozsdabarna frakkban pompázó, fehér galléros madár hímje és kotlója majdnem teljesen egyforma. A hím met előzékenységéről ismerni fel, a költés ideje alatt ő hordja a kotlónak az ennivalót: a kis halakat a víz fölé hajló ágakról, vagy a víz felett szinte egyhelyben lebegve lesi, majd villámgyorsan lecsap, és csőrének kés-éles kávéival megragadja a prédát.

Télen be nem fagyó, mélyvizű patakok, tavak, folyók oldalában a meredek partfalba hosszú csőrével és karmos lábával fél vagy akár egy méter mély, folyosó-szerű üreget váj, melynek végében évente két alkalommal 6-10 tojást költ. Fészket nem épít, hanem a kiöklendezett halszállákra rakja tojásait, melyeken 3-4 hétig kotlik. Az építkezésben, etetésben mindkét szülő részt vesz. Tíííí, tíííí – így beszélgetnek egymással. Nagyon várják már a napfordulót, elégük van a hosszú, sötét éjszakákból.

Nem messze tőlük fehér hasú, barnás-fekete vízirigó dalol. Mint egész évben, épp a változó természetet dicsőítő himnuszát zengi. Ő is patakok mentén költ, a víz alatt vadászik táplálékra. Dala végeztével a parti kőről a víz alá bukik. Zsákmányát úszva kapja el, ha kell, egészen az aljig lemerül érte. Most azonban nem gondol zsákmányra. Csendes éj, fenséges éj – talán ezt dalolja!

◆◆◆◆◆
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOROLUNK KI!**

Miben különbözik a jégmadár hímje és kotlója?

**E havi díjazottaink: Páll Krisztina, Csíkszereda,
a szilágyperecseni III. B osztály.**

**A megfjtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfjtések.php**

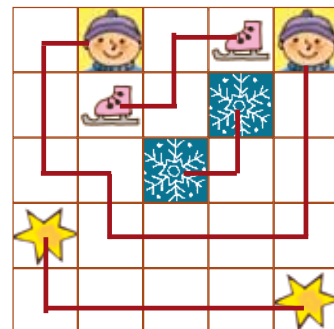

TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

A megfejtéseket a 26. oldalon találod.

- 1** Az arukone japán logikai játék. A feladat összekötni az egyforma képeket a mellékelt minta és az alábbi szabályok szerint:
- a vonalak csak vízszintesen és függőlegesen, folyamatosan haladjanak, ne keresztezzék egymást vagy a képeket;
  - minden négyzeten haladjon át egy, de csakis egy vonal.

2

Húzd át azokat a gömböket (és a hozzájuk tartozó betűket), amelyek nem a kinagyított szakasztott másai. A megmaradt hat betűt olvasd össze.

A

SZ

É

D

R

V

Ó

E

N

S

T

3

A Mikulás is szívesen olvasgatná a Napsugárt, de neki még rengeteg a dolga. A te dolgod pedig megtalálni a két rajz közti 7 apró különbséget.

4

Vajon hogyan folytatódik Mikulásnak a borbélyhoz intézett kérése? A rejtvény megfejtéséből megtudod!

Ne vágjon túl sokat a szakállamból, mert félek, hogy...

	1.	Sok pénzbe kerül	Folyadékot fogyasztó	Sánta Ferenc	2.				
Juttat	▶			▶					
Román szürke									
„Beszél” a macska				Nulla	▶				
N						Dacos, önféjű	Kerül mássalhangzó!	Olaszország fővárosa	
L				Álomba ringat	▶				Á
Építő játék			Névelő	▶	Kemény fém				
Indul a rakéta!	▶		ANKÉT		Sivár (táj)				
Kérdőszócika	▶	Ruha jelzője lehet	▶						
		Jelmez	▶						
Templomban énekel, orgonál						Vasvég!	▶		
						Úrvég!			
Körmével felsért	▶							Méter	▶
								NOIR	
Iskolai írószert						Tiltószó	▶		
						Tűzok msh.			
Angol dió	▶			Gép forgó része	▶				
				Feltéve, ...					
K			Magyar autójel	▶	A kék, a piros is ez				
			Giga	▶	Es!				
Lóbetegség						Kripta-bejárat!	▶		
Alacsony ellentéte	▶								

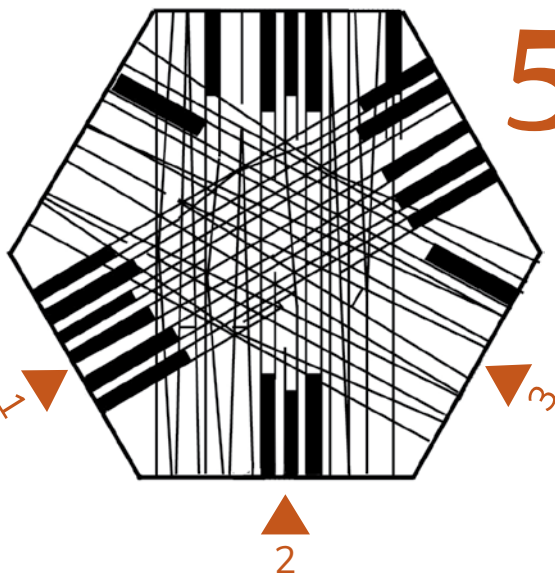
VAJNÁR ILONA rejtvénye

NEVESS VELEM!

- Nagyi, igaz, hogy a jóakarátú ember a rosszért is jóval fizet?
- Igaz, kisunokám.
- Akkor vegyél nekem csokit. Ugyanis eltörtem a szemüvedet...
- Télen sok élőlény eltűnik a világ szeme elől, úgynevezett téli álmot alszanak – magyarázza a tanító néni. – Ki tudna olyan élőlényt mondani, amelyet csak tavasszal látunk újra?
- Peti nagyon jelentkezik:
- A fagyaltos!

5

A három jelzett irányból nézve, a lapot kissé ferdén a szemed elé tartva olvasd el Rejtvénykirály üzenetét!

- Furcsa, hogy változik a világ! Nagyanyám lovaskocsin utazott, és félt beülni az autóba. Anyám autón jár, de fél repülőre ülni. A lányom meg imád repülni, viszont fél a lovaktól.
- Mama, az iskolában azt mondják, hogy hazudós vagyok.
- De Tami, te még nem is jársz iskolába!

Köszönöm a rengeteg csokit, meg is ettem mind. A doktor bácsi szerint holnap már felkelhetek.

Köszönöm a Kis Vegyész készletet! Apa azt mondta, tavasszal úgyis újra akarta festeni a lakást.

Köszönöm a pulcsit! Sokat fogom viselni majd, ha belenőttem.

Köszönöm a villanyvasutat. Remélem, nagypapa hamar ráun, és akkor én is kipróbálhatom.

Kedves Angyal!

Nem tablettára, hanem tabletre gondoltam, de azért nagyon köszönöm!

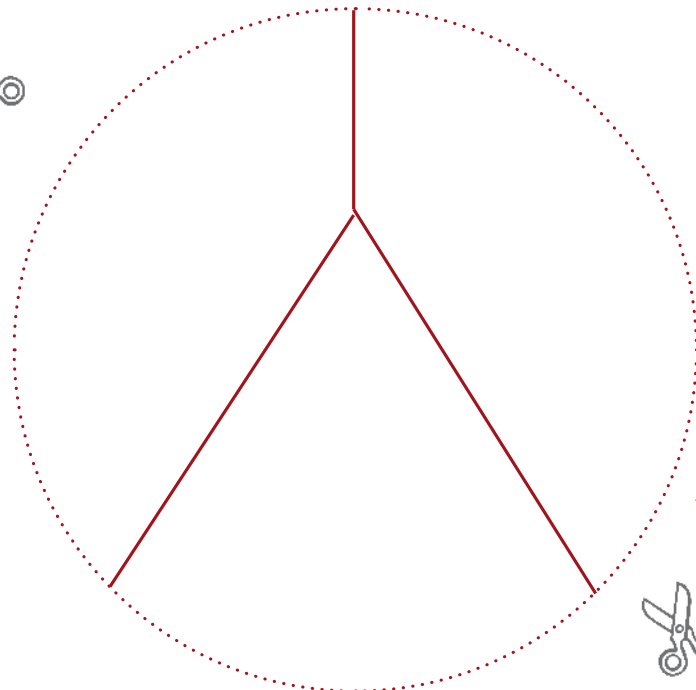
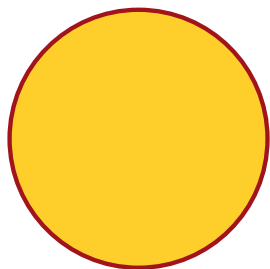
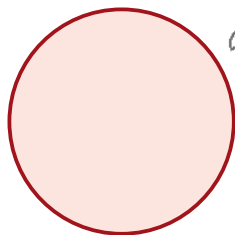
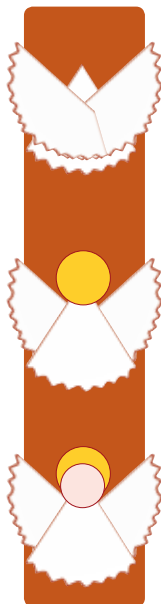

Köszönöm az aranyos kutyust, Rágcsi lett a neve. Anya kérdezteti, hogy tudnál-e néhány új papucsot küldeni.

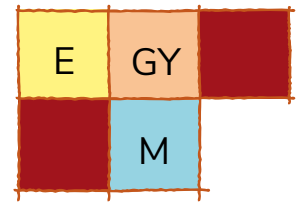
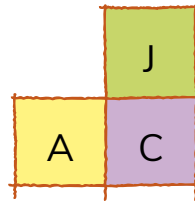
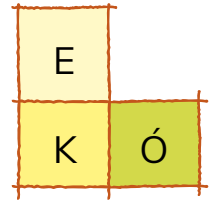
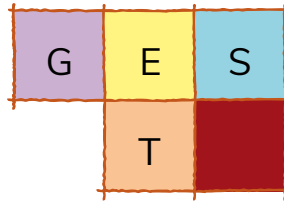
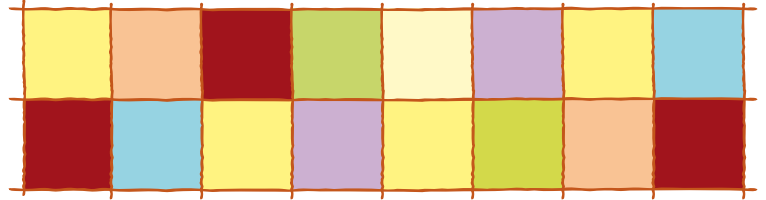
Készítsd el az angyalt!

A pontozott vonal mentén cikkcakkosan vagy hullámosan vágd körül a nagy kört, majd szabd háromba. Vágd ki a fejet, a glóriát, rajzold meg az arcot, majd illeszd egymásra a darabokat. Karácsonyfadísznek, üdvözlőnek is használhatod!

6

A rajzon szereplő kisfiú mondatának folytatását a megfejtésből tudhatod meg: írd a helyükre, az üres négyzetekbe a betűket. Segítenek a színek.

3	4	5	5	4	5	3	5	4
5	3	1	6	4	2	6	4	3
4	2	4	5	1	5	5	2	5
5	6	5	3	5	3	3	1	4
4	1	5	4	4	5	5	2	5
5	4	6	4	3	5	6	5	5
5	3	4	2	5	1	3	5	3
5	5	5	5	6	5	3	5	5

7

Színezd pirosra azokat a négyzeteket, amelyek száma mellett igaz állítást találsz.

1. Mária számárháton érkezett Betlehembe.
2. Az istállóban hamarosan megszületett a kis Jézus.
3. Sárkányok lehelgették, hogy felmelegedjen.
4. A pásztorok fenyőfát vittek Jézusnak ajándékba.
5. Villám jelezte Jézus születését.
6. Három király látogatta meg a kisdedet.